

FINANS- och EKONOMIUTSKOTTETS betänkande N:o 25/1931 i anledning av landskapsnämndens framställning till Ålands landsting med förslag till utjämning av extra ordinarie inkomst- och utgiftsstaten för landskapet Åland under år 1931 genom upptagande av lån.

N:o 25/1931.

Utskottet, som har att utlåta sig över rubricerade förslag, får i sådant avseende värdsamt framhålla, att sagda förslag-för första gången i självstyrelsens tillvaro - framvisar det sakförhållande, att det verkställande organet för Ålands landskapsförvaltning har varit nödsakat att tillgripa samma utväg som rikets och de flesta staters i världen regeringar för bringande av en budget i jämvikt, nämligen att föreslå upptagandet av lån, änskönt dock även en annan utväg anvisats för åstadkommande av önskat jämviktsläge. Den situation, som i förslaget upprullats, synes i första ögonblicket nog så kritisk och det första intrycket blir - kritik. Huru har landskapsnämnden kunnat komma till ett så nedslående resultat? Men vid närmare granskning av skälen härtill och då den omständigheten framför allt måste ihågkommas, att landskapet, jämlikt Ålandsdelegationens utlåtande beträffande budgetregleringen 1923 - 1925, förklarats äga fullständig frihet att bestämma om sättet för de till dess disposition överlämnade jordegendomarnas utnyttjande, blott nettoavkastningen för visst år observeras såsom ordinarie inkomstpost samt att landskapsnämnden härvid följt Landstingets anvisningar och såväl Landstinget som landskapets revisorer till dag som är godkänt landskapsnämndens förvaltning även vidkommande dessa egendoms skötsel, finner utskottet att härvidlag, liksom vid alla nuvarande ekonomiska frågor, kristidens spöke framkallat oron och kritiken, ävensom att orsaken stått att söka i trävarumarknadens katastrofartade nedgång, vilken omständighet ingen kunnat förutsätta.

Landskapsnämnden har anvisat tvenne utvägar att komma ifrån den skuld landskapet, på sätt i landskapsnämndens framställning utrett, iråkat. För att rätt kunna bedöma landskapsnämndens förslag beträffande anlitan- de av lånevägen har utskottet anhållit om landskapsförstmästarens yttrande angående möjligheterna att likvidera den i extraordinarie budgeten

förefintliga bristen. Landskapsförstämästaren har i sagda hänseende meddelat, att landskapet har mycken skog samt även sådan, som är överårig och borde till och med i dessa tryckta tider avverkas och försäljas till ved, såsom t.ex. på Jomala boställe och Grelsby kungsgård. Om priserna ställa sig helst något så när normala, kan landskapet under de närmaste fyra å fem åren taga cirka 300.000 mark årligen ur landskapets skogar. Den ved, som nu är upplagd och ligger vid öppna stränder, tager icke någon skada, då den utgöres av barrved. Den del av densamma, som höggs under åren 1928 - 1929, då avverkningskostnaderna till följd av stora avverkningskostnader inom landskapet voro höga, var delvis ganska dålig, men har redan i år kunnat delvis försäljas till de landskapets inrättningar, vilka hava värmeledningar, såsom Ålands lyceum, navigationsskolan och sjukhuset, till pris motsvarande anskaffningskostnaderna; och den större delen av samma sämre ved kommer även att nästa år säljas till sagda inrättningar, varemot de bättre partierna lätt vinna köpare, emedan för veden sannolikt på sensommaren och hösten erhålles högre pris, då avverkningskostnaderna åtminstone i sydvästra Finland torde komma att ansevärt minskas. Under innevarande år har endast rensningshyggen å Grelsby verkställt och nästa år kommer avverkning ej att äga rum, då ej stockskog bör avverkas. På därom gjord förfrågan tillade landskapsförstämästaren, det han, om ej alla beräkningar slå fel, var övertygad därom att, såsom han i det föregående framhållit, skogsprodukter kunde från landskapets egna skogar under de förhandenvarande åren försäljas till högre belopp än de i landskapsnämndens förslag beräknade och att den ifrågakomna bristen sålunda borde kunna täckas redan före året 1934.

Efter vad utskottet erfarit, hava frågorna om inköp av arrendatorns på Haga kungsgård egna byggnader, liksom även beviljandet av grundanslaget, 90.000 mark, för den utmönstrade ladugårdens på Grelsby kungsgård ersättande med en ny sådan samt byggandet av mangårdsbyggnaden å Pehrsbergs boställe blivit avgjorda under tider, då någon ekonomisk depression alls icke var rådande och något tvivel om de beviljade medlens fulla tillgodoseende ur inkomsterna från jordegendomar icke varit förhanden. Frågan om inlösen av Haga byggnader hade nämligen redan den 8 maj 1928 tagit sin början, ehuru ärendet först den 9 april

1930 kunnat slutligt avgöras; och för Grelsby ladugårdsbygge hade anslaget, 90.000 mark, beviljats den 27 november 1929. Det i landskapsnämndens framställning omnämnda tillskottet beviljades såsom en nödvändig följd av påbörjat och något utvidgat och fördyrat bygge i början av detta år, varvid även Grelsby arrendet förhöjdes till 16.750 mark, eller med 1.750 mark och icke 1.500 mark, såsom landskapsnämnden uppgivit. Emedan vid den å Pehrsbergs boställe den 29 september 1927 verkställda synen fastslagits, att boningshus saknades å den del av bostället, vilken jämlikt statsrådets beslut överlämnats till landskapets disposition, beslöt landskapsnämnden den 2 september 1930, att nämnda laga hus skulle uppföras.

Uti sin förevarande framställning har landskapsnämnden även anvisat utvägen att från extra ordinarie budgeten för år 1932 till den ordinarie överföra kostnaden för mangårdsbyggnaden å Pehrsberg, 50.000 mark, och stallbyggnaden å Kastelholm, 50.000 mark. Ehuru detta förslag synes utskottet, enär en dylik byggnad enligt stadgandet i 1 § 2 kap. Byggningsbalken och gällande boställsförordningar bör å ett boställe finnas, fullt berättigat, anser utskottet dock, att så länge frågan om inkomsternas från jordegendomarna överförande till den ordinarie eller extraordinarie utgiftsstaten ännu icke är slutligt ordnad, det är ur lämplighetssynpunkt bättre, att förenämnda belopp, i enlighet med tidigare inslaget förfarande, bibehållas i nästa års extraordinarie budget.

Sålunda återstår den andra av landskapsnämnden föreslagna utvägen att helt betala bristen i fråga genom lån. Sagda utväg finner utskottet ändamålsenlig och föreslår dess godkännande. Och enär landskapsförstmästarens här ovan framhållna utlåtande giver vidhanden att några farhågor, att icke större avbetalningar under åren 1932, 1933 och 1934 kunde göras än dem landskapsnämnden föreslår och skulden förty även tidigare än år 1934 kunde vid bättre konjunkturer likvideras, anser utskottet det vara vigare och för landskapet mer fördelaktigt att, då ju möjligheter förefinnas, icke fixera dessa återbetalningsbelopp, utan hellre föreskriva att skulden eller bristen jämte räntor böra vara återbetalade senast år 1934.

Såsom landskapsnämnden framhåller, bör på grund av Landstingets blivande beslut i ärendet på inkomstsidan i extraordinarie inkomst- och

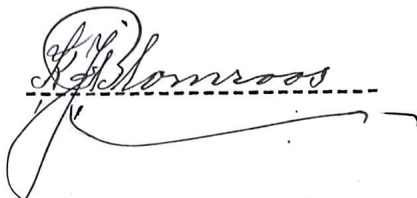
utgiftsstaten för år 1932 observeras ett nytt moment, en minsta inkomst för försäljning av år 1931 utdriven ved, 150.000 mark, samt på utgifts- sidan samma belopp, vilket, enär avbetalningen under året eventuellt kan bliva större, bör betecknas såsom förslagsanslag.

Med hänsikt till här ovan framhållna motiv och vad landskapsnämnden i ärendet anför, får utskottet vördsamt föreslå

att Landstinget behagade bemyndiga landskaps- nämnden att utjämna landskapets extraordinarie in- komst- och utgiftsstat för år 1931 genom upptagan- de av lån, vilket jämte upplupen ränta bör vara å- terbetalat senast under år 1934.

Mariehamn den 16 december 1931.

På Finans- och Ekonomiutskottets vägnar:

Uti ärendets behandling hava deltagit ordföranden Blomroos, viceord- föranden Törnroos samt ledamöterna Eriksson, Åkerfelt och Carl Nord- lund.